

54. Γεώργιος Γεννάδιος.

Ὁ μέγας οὗτος διδάσκαλος τοῦ Γένους μας ἐγεννήθη ἐν Σηλυβρία τῆς Θράκης, ὅπου ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἱερεὺς Ἀναστάσιος ἐξ Ἡπείρου καταγόμενος ἐφημέρευεν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἡ μήτηρ ἐπέστρεψεν μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Γενναδίου εἰς Δολιανὰ, μικρὰν κώμην τῆς Ἡπείρου· ἐκεῖ ὁ παῖς ἔτυχε τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως, τελειοποιηθεὶς μετὰ ταῦτα εἰς ἀνώτερα σχολεῖα τῶν Ἰωαννίνων καὶ τοῦ Βουκουρεστίου. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἐν Βουκουρεστίῳ, μετέβη εἰς Λειψίαν καὶ μετὰ ἐνὸς ἔτους αὐτοῦ διαμονὴν ἐπέστρεψεν πάλιν εἰς Βουκουρέστιον διορισθεὶς διδάσκαλος ἐν τῷ ὑπὸ Νεόφυτον Δούκαν σχολαρχεῖῳ. Ἡ φήμη τοῦ ἀνδρὸς ἤλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου κοινότητος Ὀδησοῦ, ἣτις διώρισεν αὐτὸν διδάσκαλον τῆς ἐκεῖ πεφημισμένης Σχολῆς. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ἐπὶ 3 ἔτη, ὅτε ὁ τότε ἡγεμὸν τῆς Βλαχίας Ἀλέξανδρος Σούτσος (1820) προσεκάλεσεν εἰς Βουκουρέστιον καὶ πάλιν ὡς

διδάσκαλον τὸν Γεννάδιον, ὅστις μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἐδίδασκεν εἰς τὴν διάπλασιν τῶν νέων. Ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος ἀγωνιζομένης ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας συγκινεῖ βαθύτατα τὸν Γεννάδιον καὶ σπείδει πρὸς αὐτὴν ὡς τέκνον φιλόστοργον ἵνα τῇ παράσχῃ τὴν πολύτιμον δυνατὴν ὑπηρεσίαν του.

Ἡ φιλοπατρία τοῦ Γενναδίου ἐξέλαμψεν ἰδίᾳ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου. Ὅσοι ἐκ τῶν ἡρωϊκῶν προμάχων ἐσώθησαν εἶχον συρρεύσει εἰς τὸ Ναύπλιον οἰκτρὰ θύματα τῆς πείνης καὶ τῶν κακουχιῶν. Ἡ Κυβέρνησις ἦτο ἐν ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ. Γενικὴ καταστροφή καὶ διάλυσις ἐπέκειτο, κατηφῆς

δὲ καὶ περίτρομος συνέρρεεν ὁ λαὸς τοῦ Ναυπλίου, ὅπου συνήλθον πειναλέοι καὶ ἀπειλητικοὶ καὶ οἱ στρατιῶται. Πάντες ἔβλεπον τὸν κίνδυνον, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα οὐδὲ ἤξευρε τί νὰ προτείνῃ.

Τότε ὁ Γεννάδιος προκύψας τοῦ ὄχλου, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν ρίζαν τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας ὑψουμένης πλατάνου καὶ ἐκεῖθεν φλογερὸν τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ πλήθος πλανῶν, μετὰ φωνῆς στεντορείας καὶ μετ' εὐγλωττίας παντοδυναμίου, διότι ἦτο τῆς καρδίας ἡ εὐγλωττία, «Ἡ πατρίς, ἀνέκραξε, καταστρέφεται, ὁ ἀγὼν ματαιοῦται, ἡ ἐλευθερία ἐκπνέει. Ἀπαιτεῖται βοήθεια σύντομος· πρέπει οἱ ἀνδρεῖοι αὐτοί, οἵτινες ἔφαγον πυρίτιδα καὶ ἀνέπνευσαν φλόγας καὶ ἤδη ἀργοὶ καὶ λιμώττοντες μᾶς περιστοιχίζουσι, νὰ σπεύσωσιν ὅπου νέος κίνδυνος τοὺς καλεῖ. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πόροι, καὶ πόροι ἐλλείπουσιν. Ἄλλ' ἂν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν πατρίδα, ἂν εἴμεθα ἄξιοι νὰ ζῶμεν ἐλεύθεροι, πόρους εὐρίσκομεν. Ἄς δώσῃ ἕκαστος, ὅ,τι ἔχει καὶ δύναται. Ἴδου ἡ πενιχρὰ εἰσφορὰ μου. Ἄς μὲ μιμηθῇ ὅστις θέλει!»

Καὶ ἐπικροτοῦντος τοῦ πλήθους, ἐκένωσε κατὰ γῆς τὸ ἰσχνὸν διδασκαλικὸν του βαλάντιον. «Ἄλλ' ὄχι, ἐπανέλαβε μετ' ὀλίγον, ἡ συνεισφορὰ αὕτη εἶναι μηδαμῆ· ὀβολὸν ἄλλον δὲν ἔχω νὰ δώσω, ἀλλ' ἔχω ἑμαυτὸν καὶ ἰδοὺ τὸν πωλῶ! Τίς θέλει διδάσκαλον ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διὰ τὰ παιδιὰ του;

Ἄς καταβάλλῃ ἐνταῦθα τὸ τίμημα!» Αἱ γενναῖαι αὗται λέξεις ἐξῆψαν ἀκάθεκτον ἐνθουσιασμὸν καὶ πάντες μετὰ δακρύων ἔσπευδον προσφέροντες οἱ μὲν χρήματα, οἱ δὲ μὴδ' αὐτῶν ἐξαιρουμένων τῶν ὑπὸ πενίας καὶ πείνης κατακουμένων στρατιωτῶν, ὅ,τι ἕκαστος ἢ ὄπλον ἢ κόσμημα εἶχε τίμιον· ὥστε ἐν μικρῷ χρόνῳ συνελέγη ποσότης εὐκαταστάτης πρὸς θεραπείαν τῶν πρώτων καὶ μᾶλλον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ συνέλθωσι καὶ τὴν ἐπαύριον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπου ἔμελλον νὰ προσέλθουν καὶ αἱ κυραὶ ἵνα προσφέρωσι τὸ κατὰ προαίρεσιν καὶ αὐταί.

Ἀπὸ βαθέως ὄρθρου ὁ Γεννάδιος παρέμενε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀλλ' ἡ λειτουργία ἀπέλυσε καὶ

αἱ κυρίαί, ἵσως πτοηθεῖσαι τὴν συρροὴν τῶν ξένων στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνησαν ἢ ὀλίγαι μόνον. Τότε, τὸ αἷμά του αἰσθανθεῖς ὑπὸ γενναίας ἀγανακτήσεως ἀναβράζον καὶ ἀναβλέψας πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων.

— «Δυστυχῆ παιδία, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν κλονήσασαν τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας· δυστυχῆ παιδία, σᾶς ἐγκατέλιπον αἱ μητέρες σας! Ἦξεύρουσιν, ὅτι μέγας κίνδυνος σᾶς ἐπαπειλεῖ, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσι, φειδωλευόμεναι ὀλίγου χρυσίου. Ἄλλος προστάτης δὲν σᾶς μένει ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τὸν κοινὸν Προστάτην ἐκεῖ ἐπάνω. Πέσατε εἰς τὰ γόνατα νὰ τὸν παρακαλέσητε!» Καὶ τὰ παιδία, μὴ τολμήσαντα νὰ παρακούσωσι τὴν ἐπιτακτικὴν ἐκείνην φωνὴν, ἐγονάτισαν ὅλα.

Ἀποκαλύψας δ' ἐκεῖνος τὴν κεφαλὴν του καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψώσας πρὸς τὸν οὐρανόν, «Ὑψεστε Θεέ», ἀνεφώνησε, «Σὺ ὁ προστάτης τῶν ἀθλίων καὶ τῶν μὴ ἐχόντων καταφυγὴν, μὴ ἐγκαταλίπης καὶ Σὺ τὰ παιδία ταῦτα, τὰ προσπίπτοντά σοι. Σῶσον αὐτὰ ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Οἱ ἄνθρωποι τὰ παρήτησαν· ἐπίβλεψον ἐπ' αὐτά, ἐπίβλεψον ἐπὶ τῆς πατρίδος. Δὸς παρὰ τὰς βουλὰς τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐπιλάμψη ἐπ' αὐτῆς πάσης ὁ ἥλιος τῆς ἐλευθερίας καὶ νὰ τελειωθῇ ἡ Σὴ δύναμις, τὰ δὲ παιδία ταῦτα πολῖται ἐλεύθεροι νὰ τὴν ὑπηρετήσωσι ποτε ἐν πίστει καὶ εὐλικρινείᾳ πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ πρὸς δόξαν Σου αἰωνίαν! Ἡ ἂν ὁ πάνσοφος Σὺ γινώσκῃς, ὅτι πέρωται, εἰς ἀγενῆ τραφέντα αἰσθήματα, εἰς ἰδιοτέλειαν ἀυξηθέντα καὶ φιλαρχίαν, νὰ γείνωσι ποτε αὐτὰ δεινῶν τῇ πατρίδι παραίτια, παράδος καὶ ἔμὲ εἰς αὐτό». Καὶ τοιαῦτα εὐξάμενος, ἐρρίφθη ἔξω τῆς ἐκκλησίας, ἀφείς τὸν λαὸν καταπεπληγμένον καὶ δακρυρροοῦντα, καὶ αἱ συνεισφοραὶ ἐπανελήφθησαν ραγδιότεραι ἢ τὴν χθὲς καὶ αἱ κυρίαί ἐπεμπον μετὰ πάσης προθυμίας οὐ μόνον χρημάτων ποσότητος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς νυμφικοὺς δακτυλίους καὶ αὐτοὺς τοὺς κόσμους τῶν κεφαλῶν των. Τοιοῦτον ἦτο τότε

τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐξ οὗ ἐβλάστησε τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ Γεννάδιος ἦτο οὐ μόνον ἔνθους πατριώτης, ἀλλὰ καὶ ἀληθῆς διδάσκαλος, πατὴρ καὶ φίλος τῶν μαθητῶν, πρὸς δὲ ἔξοχος ρήτωρ καὶ κάλλιστος συγγραφεύς.

Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἀγῶνος ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡ ὀργάνωσις τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ὁρφανοτροφείου ὡς καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ πρώτου ἐν Ἑλλάδι Γυμνασίου. Ἄμα, δὲ τῇ ἰδρύσει τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διωρίσθη ἐν αὐτῷ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῷ 1854, προσβληθεὶς ὑπὸ χολέρας.

Προβ. 332 τῆς Χρυσ. Παράδοξ. 18. τ. 1. 1832. Ἄδωνι = 46332
Ἐνταύθα ἐπιγράμματα 55. Ὁ ἀσπασμός:

«Ἄνοιξε, μάννα μας γλυκεῖα, τὴν ἀφθάρτη καρδιά σου
καὶ ἀγκάλιασέ μας τὰ φτωχά, τὰ μαιῶρα τὰ παιδιά σου. 1835.)
Σφιξε μας, μάννα, σφιξε μας. Γυμνά, ξαρματωμένα,
σὰν νάτανε κατάδικα, σὰν νάταν νικημένα
ἔρχονται μέσ' στὸν κόρφο σου. Δώσε μας τὴν εὐχή σου
καὶ σβῆσε πᾶσά μας πληγῆ μ' ἓνα θερμὸ φιλί σου».

«Ἄλλο δὲ θέλομε οἱ πικροί. Θέλομ' ἐδῶ σιμά σου
νὰ βλέπωμε τὸ δάκρυ σου καὶ ἔμεις στὰ βλέφαρά σου,
καὶ νὰ τὰκοῦμε ἐπάνω μας δλόβραστο νὰ στάζη.
Θέλομε μέσ' στὰ σπλάχνα μας νὰ χώνεται, νὰ σφάζη

*) Ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Μαρτίου 1864, ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ ποιητὴς μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Ἴονίου Βουλῆς Στεφάνου Παδοβά καὶ τοῦ βουλευτοῦ Κωνσταντίνου Λομβάρδου ἔφθασεν ἐν τῇ πρωτευούσῃ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς Ἐνώσεως, ὅπως ἐν ὀνόματι τῶν ἐντολέων αὐτῶν προσενέγκωσι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Ἴονίου λαοῦ.